

در برنامه «زاویه» مطرح شد

استقلال دانشگاه به معنی جدایی از دولت، بازار و جامعه نیست

محمد بحرینی
روزنامه‌نگار

دانش‌ها در دوره مدرن محصول استقلال علوم از همدیگر و از فلسفه بودند، ولی برداشتی که در جامعه از این مفهوم استقلال رایج است، جدایی است. یعنی هر دانشی انگار باید جدا از دانش‌های دیگر به گوشه‌ای بجزد. مثلا در بحث استقلال دانشگاه، اگر صحبت از استقلال می‌کنیم قرار است دانشگاه از دولت، توده‌های مردم و بازار و صنعت جدا شود. نوعی خودبستگی که بسیار رواج پیدا کرده و حتی شکل نمادین پیدا کرده است؛ یعنی دانشگاه‌ها به بیرون شهرها رانده شوند و دیوارهای بزرگی دورشان درست شود. همه اینها جدایی نهاد دانشگاه را از تمام ابعاد زندگی اجتماعی رقم زدند.

خوردستی وقتی از استقلال دانشگاه یا دانشگاه مستقل حرف می‌زنیم منظور لا‌قیدی و بی‌قیدی دانشگاه به انتظارات، نیازهای بافتار اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه نیست. وقتی از دانشگاه مدرن به معنای عقل نقاد و خرد آزاد جامعه انتظار داریم، این دانشگاه و نهاد باید حداقل استقلال لازم را داشته باشد تا واقعا بتواند نهادهای قدرت و سایر نهادهایی که احتمالا اشتباه می‌روند را نقد کند. استقلال در تصمیم‌گیری است، استقلال در جدایی نیست. بالای ۹۹ درصد دانشگاه‌های امروز و درجه یک جهان، سطح بالایی از استقلال دانشگاهی دارند و مدل و الگوی حکمرانی آنها حکمرانی آکادمیک و دانشگاهی است. نهادهایی که بالاتر از دانشگاه هستند مثل وزارت علوم و وزارت بهداشت، متأسفانه این نهادهای آموزش عالی ایران را رهبری نمی‌کنند، اینها دارند کنترل می‌کنند و این بزرگ‌ترین ضعف سیستم آموزش عالی ایران است. یکی از دلایل اصلی آن به‌خاطر عدم اعتماد و اطمینان به دانشگاه و کنشگر دانشگاهی است. دانشگاهی که استقلال نداشته باشد، خروجی آن پرورش و تربیت مجموعه‌ای از پروکرات‌ها و تکنوکرات‌هایی است که موقوم وضع موجود هستند. یعنی عمل‌تواپری، ابتکار، [عبور از] مرزهای دانش و اینها به حاشیه می‌روند. سازمان‌هایی که بالاتر از دانشگاه‌ها هستند برای دانشگاه‌ها آیین‌نامه‌سازی و آیین‌نامه‌پروری می‌کنند.

سفیدخوش مساله به‌وضع دانشگاه در ایران از حیث ایدمندی برمی‌گردد. یعنی به‌منظرم ماجرا از اینجا آغاز می‌شود که دانشگاه به فرموده تاسیس شده و در این تاسیس فرمایشی، نیروهای درون دانشگاه اقدامی برای طراحی ایده‌های بنیادین دانشگاه نکردند. بخش عمده آن این است که به‌مانع بزرگی به‌اسم ایده‌های درونی دانشگاه برنمی‌خورند در نتیجه همه جای دانشگاه قابل فتح است؛ یعنی کلاس دانشگاه و سرفصل درس‌ها را می‌توانند کنترل کنند و کنترل

بسیستمین مناظره فصل سیزدهم مجله تصویری «زاویه» با سردبیری و اجرای حبیب رحیم پورازغدی با موضوع «استقلال دانشگاه در ایران» از شبکه چهار سیما پخش شد و گفت‌وگویی بود با حضور دکتر میثم سفیدخوش، استاد یار فلسفه غرب دانشگاه شهید بهشتی و دکتر علی خوردستی طاسکوه، استادیار مدیریت و برنامه‌ریزی درسی دانشگاه علامه طباطبائی. گزارشی از زاویه اخیر را از نظر می‌گذرانید.

علی خوردستی به‌طور کلی چهار مدل است که در جهان امروز تجربه و تمرین می‌شود: مدل حکمرانی آکادمیک، حکمرانی بازار، حکمرانی نهاد دولت یا قدرت و حکمرانی ایدئولوژیک. وقتی از استقلال دانشگاه حرف می‌زنیم یعنی حکمرانی دانشگاهیان بر دانشگاه و وسیله دانشگاه؛ یعنی تصمیمات دانشگاه در ابعاد مختلف علمی، سیاسی و اقتصادی به‌وسیله دانشگاهیان گرفته می‌شود. این مدل‌های مختلفی دارد. به‌طور کلی ما رویکردهای مختلفی به‌لحاظ گونه‌شناسی استقلال دانشگاهی داریم که چهار مورد آن امروز بسیار مورد توجه است و حتی اتحادیه دانشگاه اروپا آن را شاخص و ابزار برای ارزیابی سطح استقلال دانشگاه‌های اروپا می‌داند. این چهار مورد عبارت از استقلال علمی، سازمانی (که مهم‌ترین بعد استقلال سازمانی است)، مالی و استخدامی است.

استقلال سازمانی مساله انتصاب مدیران و هیات‌امانت است، همان مساله‌ای که الان در ایران داریم. مبنای این استقلال‌ها، استقلال سازمانی است که عملا از دانشگاه گرفته و سلب شده و به‌طور تاریخی این طور بوده است. حداقل در ۶۰ سال اخیر بوده، از زمانی که وزارت علوم اولین بار تاسیس می‌شود و همیشه این دانشگاه‌ها به‌لحاظ استقلال سازمانی تحت نظارت و کنترل وزارت علوم بودند. وزارت‌های خودشان هم تحت کنترل سازمان‌ها و نهادهای فرا سازمانی هست.

میثم سفیدخوش سعی می‌کنم به‌لایه ایده‌ای بحث بیشتر توجه کنم تا به لایه سازمانی. وقتی صحبت از استقلال دانشگاه می‌کنیم باید ملتفت باشیم که استقلال دانشگاه با جدایی دانشگاه از هر چیزی متفاوت است. این خطا بسیار رایج است. پیشرفت

جهان است، می‌بینید فقط کاتولیک‌ها می‌توانند مدرسه داشته باشند. دانشگاه می‌تواند سیاسی باشد ولی سیاسی‌کاری نکند. در سه چهار سال اخیر ما سطح قابل‌تأملی از استقلال دانشگاهی را از طرف وزارت علوم می‌بینیم که به دانشگاه‌ها تفویض می‌شود. کاری که معاونت پژوهش وزارت علوم انجام داد تصمیم‌گیری و سیاستگذاری برای نهادها و واحدها و پژوهش‌کننده‌های پژوهشی برای دانشگاه‌هاست که خودشان می‌توانند پژوهش‌کننده افتتاح کنند. اگر پژوهش‌کننده‌ای کارایی ندارد آن را ببندند، توسعه دهند و انواع و اقسام پژوهش‌کننده و نهاد پژوهشی برای آن تاسیس کنند. این کار خیلی خوبی است منتها آن هم با آیین‌نامه‌ای آمد.

سفیدخوش هیچ حوزه‌ای نیست که دولت مدرن بگوید من رهاش می‌کنم و به‌طور خاص نهاد علم [را رها نمی‌کند]. به‌خاطر اینکه از طریق نهاد علم است که می‌تواند همه‌جا را بشناسد و وارد همه‌جا شود. به‌طور طبیعی فشار دولت و البته رقیبان آن در دوره معاصر مثل بازار و یک رقیب بزرگ‌تری [به نام] توده مردم [وجود دارد].

اگر جمعی از مدیران دوره جمع شوند اراده کنند که کمتر دخالت کنند، فکر نکنم چنین چیزی به‌راحتی ممکن باشد. باید درباره آن آرمان‌پردازی و آرزوبردازی کنیم. چیزی که اسمش را دولت‌فرهیخته می‌گذارید. دولت‌فرهیخته یک مفهوم آرمانی است باید حال‌احالاها در مورد آن فکر و آرزوبردازی کنیم. دولت‌فرهیخته‌ای که پول دهد و تقاضا نکند، دولتی است که حال‌احالاها باید برای آن آرزوبردازی کنیم. **خوردستی** ولی وجود دارد. الان کدام دولت‌های

مدن و کشورهایی که آموزش عالی خوب و مطلوب دارند برای دانشگاه آیین‌نامه و دستورالعمل می‌نویسند؟

سفیدخوش قطعا آیین‌نامه نمی‌نویسند. اگر بنا بر به‌مقایسه باشد، بله، موافقم. ولی ملاحظه بفرمایید در همین ۶۰، ۵۰ سال یا ۷۰ سال پس از جنگ، همواره در اروپا مساله مراجع قدرت و تأثیرشان در جامعه مساله بوده. طبیعتا وضعیت ما قابل‌مقایسه با وضعیت آنها نیست. ما امروز در دفتر کارمان در دانشگاه نشستیم از وزارتخانه نامه می‌آید به ما می‌گوید اسم رشته شما تغییر کرد. از وزارتخانه نامه می‌آید می‌گوید سرفصل‌ها اینتا تغییر کرد؛ یعنی تا این حد و اندازه.

دولت و بازار می‌خواهند مداخله‌گری کنند، اما به نتیجه معکوس می‌رسند، چون بین دانشگاه و دولت عملا شکاف ایجاد شده است. همه به این برمی‌گردد که ایده و نظر ما درباره رابطه دولت و دانشگاه با بازار و دانشگاه از بالا به پایین است و چون از بالا به پایین است، سرنایجام به جدایی دانشگاه از دولت ختم می‌شود. یعنی هر چقدر دولت‌ها تلاش بیشتری کردند برای اینکه استقلال دانشگاه را به رسمیت نشمارند در عمل دانشگاه‌ها روزبه‌روز دورتر می‌شوند و هر کدام راه خودشان را می‌روند. آن وقت دولتی که خودش زمینه‌این شرایط را فراهم کرده است، می‌پرسد چرا دانشگاه‌ها کار نمی‌کنند؟! به‌منظرم اصلا دولت حق این پرسش را ندارد، چون اصلا شرایط طبیعی برای پرسشگری از دانشگاه را ندارد.

خوردستی ما همین الان ۲۶۰۰، ۲۵۰۰ دانشگاه داریم [که] بالای ۹۰ درصد اینها دانشگاه نیستند؛

شبهه دانشگاه هم نیستند. اینها کیوسک‌های آموزش عالی هستند که دارند کیک و نوشابه خود را می‌فروشند. عدم عنایت به رویکردهای جدید به سیاستگذاری علم و نظام آموزش عالی و عدم اتکا به اندیشه‌های علوم انسانی و اجتماعی در سیاستگذاری [همواره وجود داشته] است که فکر می‌کنم واقعا جای این بحث در حوزه آموزش عالی خالی است و آن فکر خطی مهندسی شده که جای خودش ارزشمند است. همچنین دارد آموزش عالی آنها را رام و هدایت می‌کند. درخواستی که از همکاران خودم دارم در وزارتخانه‌های علوم و بهداشت که اساتید بنده هستند، این است که یک‌بار ببینید آموزش عالی ایران را رهبری کنید و از حلقه و دایره کنترل بیرون ببینید، دانشگاه را کنترل نکنید [بلکه] رهبری کنید.

سفیدخوش متوجه نمی‌شوم تفاوت رهبری و کنترل چیست؟ فکر می‌کنم اگر صحبت از استقلال دانشگاه می‌کنیم اتفاقاً آن چیزی را که باید به خود دانشگاه بسپاریم، رهبری است. به‌طور خاص رهبری و توانایی خود رهبری است.

خوردستی اصلا بحث ما همین است. به‌نوعی تفویض رهبری است.

سفیدخوش بله، این رهبری را باید به خود دانشگاه سپرد. دانشگاه‌هایی که قدمت تاریخی بیشتری دارند و واحدهایی جدی که همین الان در آنها فعال هستند و احساس می‌کنند توانایی خوداندیشی دارند، باید اقدام مستقل کنند. صرف‌نظر از اینکه دولت‌ها به آنها پروژه پژوهشی می‌دهند یا نمی‌دهند، تأمل بنیادین در مورد ایده خودشان [کنند]. باید روشن کنند این ایده بنیادین شان چیست؟ به این منظور قائل به این هستم که باید از تنوع دانشگاهی دفاع کرده و قبول کنیم دانشگاه‌هایی وابسته به دولت، چه تحت رهبری و چه تحت کنترل دولت باشند. کما اینکه چنین دانشگاه‌هایی در همه جای دنیا هستند.

مالان در دانشگاه خود کمیته انضباطی داریم؛ یعنی کمیته‌ای که رفتار دانشجویان و اساتدان را کنترل می‌کند و اکثر دانشگاه‌های دنیا با اسم و حدود مختلفی هم چنین چیزی دارند. ولی آیا دانشگاه‌ها کمیته‌ای نیاز ندارد که تعریف استقلال دانشگاه، حدود و ثغور، موانع، راهکارها و الگوهای عملی‌سازی آن را پیگیری کند و این کمیته در دانشگاه‌های بزرگ فوراً نباید تشکیل شود؟ یک چیز درونی و درون دانشگاهی باید باشد و نه اینکه دوباره یک نهاد و سازمانی درست شود. در اینجا باید اتفاقا اساتدان فرودست و فرادست و دانشجویان حضور داشته باشند تا به‌صورت دموکراتیک بحث را پیش ببرند.

فیزیک مدرن و فلسفه سهروردی

نجفقلی حبیبی : در فلسفه سهروردی هستی همواره در حال توسعه و گسترش است و از این منظر می‌توان نگرش او را با آنچه در فیزیک مدرن مورد توجه قرار گرفته است، مقایسه کرد. مهم‌ترین کوشش سهروردی این است که انسان جایگاه خود را در عالم بشناسد و گم نشود. از نظر او انسان جنبه‌ای ملکوتی دارد و جنبه‌ای زمینی. گم شدن انسان به‌منزله غرق شدن در جنبه زمینی اوست.

گفت‌وگویی خانیکی و شجاعی زند

سیزدهمین جلسه از سلسله نشست‌های راهبردی فهم جامعه‌ایرانی با عنوان «شورش حاشیه بر متن؛ خوانش جامعه‌شناختی وقایع اخیر کشور» برگزار می‌شود. این نشست با سخنرانی هادی خانیکی، استاد ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی و علیرضا شجاعی زند، استادیار جامعه‌شناسی دانشگاه تربیت مدرس، یکشنبه اول دی‌ماه از ساعت ۱۴:۳۰ در سالن نشست‌های موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران، طبقه پنجم برگزار می‌شود.

نئولیبرال‌ها

نئولیبرالیسم را انکار می‌کنند

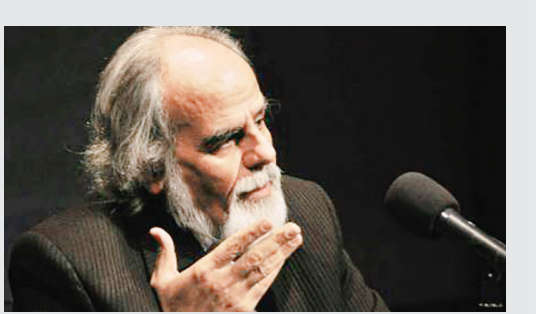
حسین راغفر : نئولیبرالیسم به‌معنی غارتگری است و این دوازدهم یک مفهوم دارد. نئولیبرالیسم در شکل کنونی یک پروژه جهانی برای کنترل است. پیامدهای آن هم در همه‌جای دنیا مشترک است. بزرگ‌ترین سیاست شیطان این است که بگوید و بقبولاند که وجود ندارد و ما این مساله را در نئولیبرالیسم هم می‌بینیم و حامیان نئولیبرالیسم خود را نئولیبرال نمی‌دانند و آن را انکار می‌کنند.

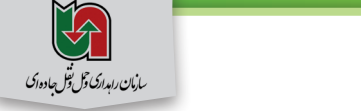
برای بهبود، نباید به چیزی

جز درون آدم امید داشت

مصطفی ملکیان : برای پیدا کردن جهانی که محل صلح و زندگی مسالمت‌آمیز باشد، چاره‌ای نیست جز اینکه در آدمیان، عقاید، احساسات و عواطف خاصی پدید بیاید. همه چیز تا درون ما آدمیان نشأت می‌گیرد و از هیچ‌جای دیگر نمی‌توان امید به بهبود داشت. اگر بناسد جهانی صلح‌آمیز داشته باشیم باید همه مذاقه‌مان را در باورها، احساسات و خواسته‌های آدمیان متمرکز کنیم.

آگهی مزایده عمومی

اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌های استان البرز در نظر دارد پروژه‌های ذیل را براساس شرایط ذکر شده و به شرح مشخصات، اطلاعات و جزئیات مندرج در اسناد مزایده از طریق مزایده عمومی به پیمانکاران واجد صلاحیت واگذار نماید.

ردیف	موضوع مناقصه	مبلغ (ریال)	مبلغ تضمین (ریال)	شماره مزایده	توضیحات	مدت اعتبار پیشنهادات
۱	واگذاری، نگهداری و بهره‌برداری از فضای تبلیغاتی یک دستگاه تبلیغاتی در محور آزادراه کرج - قزوین خروجی مهریولا (حوزه استحفاظی استان البرز)	۴۰,۷۱۷,۴۴۰,۰۰۰ ریال	۲۴۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۰۹۸۰۰۲۲۲۴۰۰۰۰۰۰۶	مزایده / کارتابیل / اجاره / اسامانه / مدت اجاره	۳۶ ماه / سه ماه
۲	واگذاری و نگهداری ۱۰ دستگاه پل عباریپایه و بهره‌برداری از فضای تبلیغاتی آنها واقع در محور قدیم کرج - قزوین (حوزه استحفاظی استان البرز)	۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۰۹۸۰۰۲۲۲۴۰۰۰۰۰۰۰۰۵	مزایده / کارتابیل / اجاره / اسامانه / مدت اجاره	۳۶ ماه / سه ماه
۳	واگذاری و نگهداری ۲ دستگاه پل عباریپایه و بهره‌برداری از فضای تبلیغاتی آنها واقع در محور آزادراه تهران - کرج - قزوین (حوزه استحفاظی استان البرز)	۲۹,۰۹۰,۸۸۰,۰۰۰ ریال	۱,۰۴۶,۰۰۰,۰۰۰	۵۰۹۸۰۰۲۲۲۴۰۰۰۰۰۰۰۰۴	مزایده / کارتابیل / اجاره / اسامانه / مدت اجاره	۳۶ ماه / سه ماه
۴	جمع‌آوری و فروش ۳ دستگاه پل عباریپایه مستعمل فلزی با اتصالات و سایر اجزا در محور آزادراه تهران - کرج - قزوین (محدوده‌های قبل از پل سواره‌رو کلاک، بعد از پل سواره‌رو کلاک و پایانه شهید کلانتری (حوزه استحفاظی استان البرز)	مبلغ قیمت پایه برای فروش ۱,۵۸۵,۰۰۰,۰۰۰ (ریال)	۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۹۸۰۰۲۲۲۴۰۰۰۰۰۰۰۰۵	مزایده / کارتابیل / اموال منقول / سامانه ستاد	- / سه ماه

زمان و محل دریافت اسناد مناقصه و آگاهی از سایر شرایط:

اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌های استان البرز در نظر دارد مزایده عمومی مذکور را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برگزار نماید. کلیه مراحل برگزاری مزایده از دریافت اسناد مزایده تا ارائه پیشنهاد مزایده‌گران و بازگشایی پاکت‌ها از طریق درگاه الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setadiran.ir انجام خواهد شد و لازم است مزایده‌گران در صورت عدم عضویت قبلی، مراحل ثبت‌نام در سایت مذکور و دریافت گواهی اعضای الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند. تاریخ انتشار اسناد مزایده زمان انتشار آگهی از تاریخ ۹۸/۰۹/۲۴ تا تاریخ ۹۸/۱۰/۰۷ ظهر مورخ ۹۸/۱۰/۰۷ در سامانه ستاد (setadiran.ir) می‌باشد. **مهلت، زمان و محل تحویل پیشنهادات:** از تاریخ ۹۸/۰۹/۲۴ لغایت ۹۸/۱۰/۰۷ تا ساعت ۱۹ عصر در سامانه و ستاد و تحویل ضمانت‌نامه به دبیرخانه اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌های استان البرز در قبال دریافت رسید تا تاریخ ۹۸/۱۰/۰۸ روز یکشنبه تا ساعت ۹ صبح. مهلت بازدید از تاریخ ۹۸/۰۹/۲۳ الی ۹۸/۱۰/۰۳ تا ساعت ۱۴ ظهر. به پیشنهادهای فاقد امضاء، مشروط، مخدوش و پیشنهادهایی که بعد از انقضای مدت مقرر در فراخوان واصل شود، مطلقا ترتیب اثر داده نخواهد شد. **تاریخ جلسه بازگشایی پاکت:** روز دوشنبه مورخ ۹۸/۱۰/۰۹ راس ساعت ۹ صبح (حضور نماینده شرکت با معرفی‌نامه و کارت شناسایی معتبر بلامانع است). ارسال اسناد فقط از طریق سامانه ستاد می‌باشد. پیشنهاددهنده مکلف است تضمین معتبر مطابق مقررات تهیه و تسلیم اداره کل نماید. **(اطلاعات تماس دستگاه مناقصه‌گذار جهت دریافت اطلاعات بیشتر در خصوص اسناد مناقصه آدرس:** کرج- گوهردشت- جراحی شهر خیابان چهارم شرقی پلاک ۱۱ شماره تماس: ۰۳۴۲۰۳۴۲۰۳۴۲۰ داخلی ۱۷۶-۱۳۵* سایر شرایط، اطلاعات و جزئیات مربوطه در اسناد مزایده مندرج است. **اطلاعات تماس سامانه ستاد جهت انجام مراحل عضویت در سامانه و هرگونه مشکل در بازگرداری اسناد:** مرکز تماس ۰۲۱۴۱۹۳۴۰۲۱۴ (حضور یک نماینده شرکت با داشتن معرفی‌نامه در جلسه متمرکز کنیم) **شناسه آگهی: ۷۰۳۳۹۳**

اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌های استان البرز